

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 603/2022-18

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného JELENČÍK A PARTNERI advokátska kancelária, s. r. o., Tatranská 49, Bratislava, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 3Er/766/2005 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 3Er/766/2005 o návrhu na zastavenie exekúcie **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní sp. zn. 3Er/766/2005 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **1 000 eur**, ktoré mu **j e** Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľovi trovy konania **410,26 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 7. októbra 2022 domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“). Tiež navrhoval prikázať okresnému súdu konať, priznať finančné zadosťučinenie a náhradu trov konania.

2. Z obsahu ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že návrhom z 13. júla 1992 sa žalobca proti sťažovateľovi domáhal zaplata sumy 699 500 Kčs (23 219,14 eur). Krajský súd v Bratislave platobným rozkazom č. k. 60Cb/68/1999 z 27. augusta 1999 uložil sťažovateľovi povinnosť zaplatiť žalobcovi uplatnenú pohľadávku do 15 dní od doručenia platobného rozkazu alebo v tej istej lehote podať odpor. Krajský súd opravným uznesením č. k. 60Cb/68/1999 z 9. decembra 2002 opravil záhlavie platobného rozkazu v označení priezviska sťažovateľa. Sťažovateľovi platobný rozkaz nikdy nebol doručený, a tak nemohol nadobudnúť právoplatnosť a vykonateľnosť. Napriek uvedenému po vydaní platobného rozkazu žalobca v procesnom postavení oprávneného podal na okresnom súde návrh na vykonanie exekúcie, pričom namietané exekučné konanie stále prebieha.

3. Krajský súd uznesením č. k. 60Cb/68/1999 z 20. júla 2021 zrušil exekučný titul z dôvodu, že nebol sťažovateľovi riadne doručený. Sťažovateľovi bolo uvedené uznesenie doručené 28. júla 2021. Sťažovateľ 4. augusta 2021 doručil súdnej exekútorke návrh na zastavenie exekúcie.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Sťažovateľ namieta, že aj napriek zrušeniu exekučného titulu, jeho opakovaným žiadosťami exekučné konanie naďalej prebieha a každý mesiac dochádza k zrážkam z jeho starobného dôchodku práve na základe už zrušeného exekučného titulu. Sťažovateľ 21. decembra 2021 doručil podpredsedovi okresného súdu sťažnosť na prieťahy v namietanom konaní, ktorú podpredseda okresného súdu upovedomením z 18. januára 2022 vyhodnotil ako dôvodnú s odôvodnením, že okresný súd vyzval súdnu exekútoru na vyčíslenie trov exekúcie a po jeho doručení rozhodne o zastavení exekúcie. O návrhu na zastavenie exekúcie nebolo do podania ústavnej sťažnosti rozhodnuté.

III.

Postup v konaní

5. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 603/2022 z 27. októbra 2022 prijal ústavnú sťažnosť sťažovateľa na ďalšie konanie v celom rozsahu.

6. Podľa § 56 ods. 6 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd doručil ústavnú sťažnosť účastníkom konania na vyjadrenie.

III.1. Vyjadrenie okresného súdu:

7. Predseda okresného súdu vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti uviedol, že od 21. októbra 2022 bola vec pridelená zákonnej sudkyňi, ktorá je od 22. novembra 2022 dočasne práceneschopná. Poukázal tiež na nadmernú zaťaženosť sudcov okresného súdu, čo považuje za objektívny dôvod vzniku zbytočných prieťahov v namietanom konaní, ako aj v iných konaniach vedených na okresnom súde.

8. K vyjadreniu tiež priložil upovedomenie o spôsobe vybavenia sťažnosti z 18. januára 2022, v ktorom sťažovateľovi oznámil, že jeho sťažnosť z 21. decembra 2021 vyhodnotil ako dôvodnú. Uviedol, že k rozhodnutiu o návrhu na zastavenie exekúcie nedošlo z dôvodu výzvy súdnej exekútorky na vyčíslenie trov exekúcie. Po doručení vyčíslenia trov exekúcie rozhodne okresný súd o zastavení exekúcie. Tiež dodal, že k vzniku zbytočných prietáhov v namietanom konaní došlo z dôvodu nadmernej zaťaženia sudcov okresného súdu.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Ústavný súd už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 48 ods. 2 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov s právnym režimom súdnej ochrany podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

10. V súvislosti so svojou rozhodovacou činnosťou ústavný súd vyslovil, že právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy súdom sa vzťahuje aj na konanie o výkon rozhodnutia a rozhodovanie súdu v exekučnom konaní (napr. III. ÚS 15/03, III. ÚS 229/04), keďže nútený výkon súdnych a iných rozhodnutí vrátane súdnej exekúcie podľa Exekučného poriadku je súčasťou základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Výkon rozsudku alebo rozhodnutia súdu treba považovať za integrálnu súčasť procesu v zmysle čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne I. ÚS 702/2013).

11. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. K odstráneniu tohto stavu dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04). Porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov sa skúma s ohľadom na okolnosti prípadu z pohľadu (i) právnej a faktickej zložitosti veci, (ii) správania účastníka a (iii) postupu súdu (I. ÚS 41/02). Okrem toho sa prihliada aj na význam sporu pre účastníka (II. ÚS 32/02, obdobne rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva zo 16. 12. 2003 vo veci Záborský a Šmáriková proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 58172/00).

12. Pri posudzovaní prvého kritéria zložitosti veci je zrejmé, že v danom prípade ide o konanie, v ktorom sa sťažovateľ v procesnom postavení povinného podaným návrhom domáha zastavenia exekúcie. Exekučné konanie spravidla treba považovať za konanie po právnej stránke, ako aj po faktickej (skutkovej) stránke za pomerne jednoduché. Je to dané tým, že o spore účastníkov exekučného konania už bolo právoplatne rozhodnuté vo veci samej exekučným titulom, ktorý je podkladom pre nariadenie exekúcie. Z pohľadu ústavného súdu preto nejde o konanie, ktoré by sa svojou hmotnoprávnou alebo procesnoprávnou zložitosťou výrazne odlišovalo od štandardnej agendy okresného súdu.

13. Predmet konania je pre sťažovateľa nepochybne významný, pretože v namietanom exekučnom konaní dochádza prostredníctvom zrážok z jeho starobného dôchodku k zásahu do jeho majetkovej sféry na základe zrušeného exekučného titulu.

14. V správaní sťažovateľa neboli zistené také skutočnosti, ktoré by prispeli k celkovej dĺžke namietaného konania. V prospech sťažovateľa možno dodať, že sťažnosťou z 21. decembra 2021 adresovanou predsedovi okresnému súdu sa domáhal odstránenia zbytočných prietahov v namietanom exekučnom konaní.

15. Pri hodnotení tretieho kritéria (postupu okresného súdu) ústavný súd posudzoval dobu od podania návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie zo 4. augusta 2021. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti, ako aj v upovedomení o vybavení sťažnosti uviedol, že z dôvodu vyčísl'ovania trov exekúcie súdnou exekútorkou nemohol o návrhu sťažovateľa na zastavenie exekúcie rozhodnúť. Rovnako uviedol, že vo veci nie je momentálne možné rozhodnúť z dôvodu práceneschopnosti zákonnej sudkyne, ako aj z dôvodu nepriaznivej situácie na okresnom súde spočívajúcej v nadmernej zaťažnosti sudcov okresného súdu, ako aj ďalších administratívnych zamestnancov.

16. Ústavný súd pripomína, že konajúci súd znáša zodpovednosť nielen za nedostatky v postupe sudcov, ale aj za ďalšie osoby vstupujúce do konania v oficiálnom postavení. Vzhľadom na to je potrebné postup exekučného súdu a postup súdneho exekútora, ktorému bolo zo strany exekučného súdu udelené poverenie na vykonanie exekúcie, vnímať ako jeden celok (pozri III. ÚS 573/2022).

17. Po preskúmaní namietaného postupu ústavný súd konštatuje, že v konaní okresného súdu došlo k vzniku zbytočných prietahov. Okresnému súdu je potrebné vytknúť neprimeranú dĺžku vyčísl'ovania trov exekúcie zo strany súdnej exekútorky, pričom ústavný súd o ich finálnom vyčísl'ení a doručení tohto vyčísl'enia okresnému súdu nemá vedomosť. Aj napriek vysokej zaťažnosti súdnych exekútorov nie je možné vzhľadom na okolnosti daného prípadu túto dĺžku vyčísl'ovania trov exekúcie považovať za ústavne udržateľnú.

18. Z vyjadrenia predsedu súdu okresného súdu možno dedukovať veľmi ťaživú situáciu na okresnom súde, ktorý čelí enormnému náporu vecí pri jeho personálnom poddimenzovaní. Predseda súdu až neštandardne uvádza zlyhanie štátu pri dlhodobom podceňovaní situácie na súde, ktorý je celorepublikovo najzat'azenejší s najšpecifickejšou a tiež osobitne zložitou agendou. Ústavný súd pripomína, že systémové zlyhania pri správe súdnictva bez ohľadu na to, ktorý zo štátnych orgánov za ne zodpovedá, nemôžu byť dôvodom neuznania základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov a nezbavujú Slovenskú republiku zodpovednosti za prietahy (II. ÚS 481/2017). Zmyslom základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietahov nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo vyvodenie zodpovednosti vo vzťahu k stranám, ich advokátom, sudcom, súdnej administratíve, predsedom súdov či k rezortnému ministerstvu (pozri tiež III. ÚS 366/2022, III. ÚS 577/2022).

19. Vzhľadom na dĺžku namietaného rozhodovania o nie zložitom návrhu na zastavenie exekúcie (viac ako jeden rok) v spojení s nečinnosťou okresného súdu a významom konania pre sťažovateľa ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

20. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd na základe svojho zistenia, že namietaným postupom okresného súdu došlo k porušeniu označeného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, prikázal, aby okresný súd

v namietanom konaní konal bez zbytočných prietáhov [čl. 127 ods. 2 ústavy v spojení s § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde], pretože označená vec nebola v čase rozhodovania ústavného súdu o ústavnej sťažnosti sťažovateľa právoplatne skončená.

V.

Finančné zadost'učinenie a náhrada trov konania

21. Sťažovateľ v prípade vyhovenia ústavnej sťažnosti žiadal o priznanie finančného zadost'učinenia 8 000 eur. Cieľom finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Tak je to aj v tomto prípade, v ktorom rozhodujúcim faktorom pri zistení porušenia základných práv sťažovateľa bola nečinnosť okresného súdu. S prihliadnutím na posudzovanú dĺžku rozhodovania o návrhu na zastavenie exekúcie na okresnom súde (viac ako jeden rok), správanie sťažovateľa, význam konania pre sťažovateľa a postup okresného súdu ústavný súd v súlade s § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde považoval za adekvátne priznať sťažovateľovi finančné zadost'učinenie 1 000 eur. Ústavný súd vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti nevyhovel.

22. Sťažovateľ má nárok na náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2022 (prevzatie, príprava zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 193,50 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 11,63 eur. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 410,26 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. decembra 2022

Peter Straka
predseda senátu